

Dr. Juan José Ortega Aramburo (1936-2019)

El Dr. Ortega, com li dèiem tots els membres de l'equip, va ser el nostre mestre.

Nascut el 1936, d'origen navarrès, va cursar els estudis de Medicina a la Universitat de Barcelona, i també les especialitats de Pediatria, Hematologia i Hemoteràpia. L'any 1966 va trepitjar per primera

vegada l'Hospital Infantil Vall d'Hebron, liderant l'hematologia pediàtrica i el laboratori. El 1978 va ser cap de secció de la Unitat d'Hematologia Pediàtrica, el 1998 també cap de la Unitat de Trasplantament de Progenitors Hemopoètics i el 1992, cap del Servei d'Oncologia i Hematologia Pediàtriques.

Va ser un apassionat de l'hematologia pediàtrica i, com a fill de mestres, apassionat per la docència. Va dedicar moltes hores a discutir des del primer capítol sobre l'hemopoesi fins al darrer tractament innovador. Ens va transmetre gran estimació i curiositat per la clínica –ell era un clínic excel·lent–, i també molt interès per la citologia hematològica, per unir les manifestacions clíniques del pacient amb les característiques citològiques. Ens va ensenyar l'hematologia pediàtrica amb un compromís ferm amb tots els infants i les seves famílies i va formar pediatres i hematòlegs de Catalunya, d'Espanya i també de molts països d'Amèrica Central i del Sud que van voler aprendre al seu costat.

Va ser capdavanter en el tractament de la leucèmia aguda limfoblàstica en infants i adolescents, per la qual cosa se'l considera «el pare de la leucèmia» a Espanya. Va dissenyar els primers protocols de tractament i va viure com la supervivència dels infants amb leucèmia aguda limfoblàstica millorava de forma espectacular de dècada en dècada. Posteriorment va col·laborar amb hematòlegs d'adults en el tractament d'aquesta malaltia i va impulsar els protocols PETHEMA. Per les seves contribucions en tota una vida professional dedicada a la curació dels infants amb leucèmia aguda limfoblàstica va rebre el reconeixement de la Societat Espanyola d'Hematologia i Hemoteràpia.

També va ser capdavanter en el camp del trasplantament de progenitors hemopoètics: l'any 1984 va enge-

gar el primer Programa de trasplantament en infants a Espanya, i el 1994 va fer el primer trasplantament de sang de cordó umbilical. Va organitzar el primer congrés del grup pediàtric europeu de trasplantament de medul·la òssia, que va resultar un èxit i a partir del qual s'ha celebrat bianualment.

Va ser també pioner en fer diagnòstics de malalties rares hematològiques: va diagnosticar el primer pacient amb malaltia de cèl·lules falciformes en una nena caucàsica originària d'Extremadura i el primer pacient amb malaltia granulomatosa crònica; ell mateix havia desenvolupat el test de nitroblau de tetrazole per poder confirmar-ne el diagnòstic. Va tenir gran sensibilitat i compromís amb els infants amb malalties minoritàries hematològiques i en particular amb l'anèmia de Fanconi i malalties metabòliques com les mucopolisacari-dosis. Per aquest motiu va rebre el reconeixement de la Xarxa Nacional d'Anèmia de Fanconi i de l'Associació de Malalties Minoritàries de Catalunya.

Impulsor, juntament amb els doctors Cubells, Badell, Vela i Dasí, de la creació de la Secció d'Hematologia Pediàtrica de l'Associació Espanyola de Pediatria, van celebrar la primera reunió l'any 1978 i ell va ser-ne el primer president. Podem dir, doncs, que va desenvolupar l'hematologia pediàtrica a Catalunya i la va portar al nivell més alt, tant nacional com internacional.

La Carme i els seus fills van ser un pilar fonamental en el seu recorregut, el suport incondicional per a una vida professional tan plena. I amb tot, pel camí va trobar molts altres interessos: els viatges, la història i la seva estimada Calella de Palafrugell, on gaudia del mar, la platja i les caminades pels camins de ronda. No puc oblidar les «gambades» de cada any a Calella, un festí de gambes de Palamós que ens preparaven la Carme i els seus fills, com a perfectes cuiners, i que esperàvem any rere any per celebrar Sant Joan.

La curació dels infants amb leucèmia i altres malalties hematològiques va ser el seu objectiu i a això va dedicar de forma infatigable tota la seva vida professional. Ens ha deixat un camí que mai no podrem oblidar.

Cristina Díaz de Heredia

*Servei d'Oncologia i Hematologia Pediàtriques.
Hospital Universitari Vall d'Hebron. Barcelona*